Suuri valiokunta
SuV@eduskunta.fi

5.11.2015

Viite: E 23/2015 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission paremman sääntelyn paketti sekä E 113/2013 vp Valtioneuvoston selvitys EU-lainsäädännön ja lainsäädäntöehdotusten arvioinnista Suomen kannalta

Lausunto EU-lainsäädännön ja -lainsäädäntöehdotusten arvioinnista Suomen kannalta

Eduskunnan suuri valiokunta on pyytänyt lausuntoa koskien valtioneuvoston kanslian perusmuistiota Komission paremman sääntelyn paketista sekä valtioneuvoston kanslian muistiota EU-lainsäädännön ja -lainsäädäntöehdotusten arvioinnista Suomen kannalta (EUE 113/2013 vp VNK:n jatkokirjelmä). Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Komission paremman sääntelyn paketti

SY pitää perusmuistiossa esitettyä Suomen kantaa kannatettavana ja tarkoituksenmukaisena.

Uudesta yrityksiin kohdistuvasta lainsäädännöstä arviolta yli puolet lähtee liikkeelle EU-hankkeina. Hallituksen ohjelman ja asiassa esitetyn Suomen kannan mukaan Suomen EU-vaikuttamisen yhtenä painopisteenä on nykyistä vähäisempi, parempi ja kevyempi sääntely, ja että EU-säännösten toimeenpanossa pidättäydytään kansallisesta lisäsääntelystä, joka aiheuttaisi kilpailukykyä haittaavaa taakkaa. Tavoite on tärkeä, mutta tavoitetila ei toteudu itsestään. Hyvää sääntelyä on kannustettava voimakkaammin ja huono sääntelyä on estettävä väkevämmin. Tavoitteena on, että Suomen vahvuuksista pidetään kiinni ja heikkouksista irtaannutaan. Se edellyttää varhaisen vaiheen ennakollista vaikuttamista ja hyvää yhteistyötä suomalaisten toimijoiden välillä. On tärkeää, että EU-sääntelyn vaikutuksia, tarpeellisuutta ja toimivuutta arvioidaan kaikissa sääntelyn vaiheissa suunnittelusta täytäntöönpanoon ja soveltamiseen.

Muistiossa on todettu, että sääntelyn toimivuuden parantaminen edellyttää sitoutumista hyvään lainvalmistelu- ja soveltamiskulttuuriin sekä asianmukaisia resursseja. EU-lainsäädännön kehittämisen strategisten tavoitteiden säännöllinen käsittely EU-ministerivaliokunnissa on tärkeää. Korostamme, että tämän lisäksi kansallisessa kehittämisessä tulisi käyttää hyväksi myös EU-valmistelujaostoja entistä tehokkaammin. Jotta päästäisiin aktiivisempaan ennakkovaikuttamiseen, tulisi EU-valmistelujaostoja

hyödyntää Suomen tavoitteiden edistämisessä nykyistä aikaisemmin, erityisesti vaikutusten arviointia ja tiiviimpää vuorovaikutusta painottaen. Tämä edesauttaisi myös tiedonsaantia sen osalta, millaisia vaikutuksia eri hankkeilla on kansalaisiin, yrityksiin tai muihin toimijoihin. Järjestelmää tulee kokonaisuudessaan uudistaa ja kehittää siten, että vaikuttamisesta tulee entistä etupainotteisempaa. Valmistelun tehokkuuden parantamiseksi huomiota tulee lisäksi kiinnittää ennen kaikkea säädösehdotusten vaikutusarviointien entistä parempaan laatimiseen.

Komission tavoitteena on paremman sääntelyn paketilla pyrkiä avaamaan EU:n politiikan valmisteluprosessia ja helpottamaan sekä palautteen antamista että julkista valvontaa. Tämän tavoitteen tukemista varten perustettava internet-portaali sekä komission tavoite tarjota jatkossa sidosryhmille uusia mahdollisuuksia esittää kommenttejaan lainsäädäntömenettelyn eri vaiheissa ovat oikeansuuntaisia ja hyviä toimenpiteitä. Lisäksi kannatettava ja huomionarvoinen on uudistus, jonka ansiosta jatkossa sekä kansalaisilla että sidosryhmillä on mahdollisuus antaa palautetta jo suunnitelmista sekä alustavista vaikutusarvioinneista aloitteiden alusta lähtien.

Kuten arviomuistiossa on mainittu, yksi keskeisimmistä uudistuksista on REFIT-ohjelman yhteyteen perustettava foorumi, jonka yhteydessä sidosryhmät ja jäsenvaltiot voivat käydä keskustelua EU-lainsäädännön kehittämissuunnista. Tämänkaltaisia hyviä käytäntöjä tulee edistää ja katsomme, että jatkossa olisi syytä pohtia samankaltaisen kansallisen foorumin perustamista, jolla keskustelua sääntelyn järkeistämisestä sekä hallinnollisen taakan keventämisestä voitaisiin jatkuvasti ylläpitää.

Lopuksi toteamme, että muistiossa mainittu toimielinten välinen sopimus paremmasta sääntelystä sekä siihen sitoutuminen on erittäin kannatettava. Toteutuessaan se edesauttaa EU-sääntelyn tuloksellisuuden seurantaa, lainsäädäntötyön koordinointia sekä valmistelun avoimuutta.

EU-lainsäädännön ja lainsäädäntöehdotusten arviointi

Valtioneuvoston kanslia kartoitti heinä-syyskuussa ongelmalliseksi koettua EU-sääntelyä. Myös Suomen Yrittäjät osallistui kartoitukseen. Perusmuistion liitteenä olevassa koosteessa ongelmallisiksi koettu sääntely on jaoteltu sen mukaan, miltä osin sääntely on havaittu puutteelliseksi. Suomen Yrittäjät pitää tehtyä listausta hyvänä sekä tarkoituksenmukaisena ja on tärkeää, että kartoituksessa saatuja tietoja välitetään sekä komissiolle että samanmielisille jäsenmaille kunkin lainsäädäntöhankkeen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Sekä nyt tehdyn kartoituksen osalta että aiemmin vuonna 2013 tehdyn ongelmallisen EU-sääntelyn kartoitukseen viitaten muistioissa on todettu, että ongelmallista EU-sääntelyä on kohtuullisen vähän. Vaikka voitaneen sanoa, että kyselyiden perusteella esiin on noussut suhteellisen vähän yksittäisiä ongelmia, on silti tärkeää, että ongelmien kartoittamista ja ana-

lysointia jatketaan säännöllisesti ja heikosti toimivaan sääntelyyn puututaan viipymättä.

Tässä yhteydessä haluamme vielä erityisesti nostaa esiin muutamia huomioita muistion liitteessä esitetyistä havainnoista liittyen yritysten kannalta ongelmalliseen sääntelyyn.

Maantieliikenteen työaikadirektiivi

Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen riittämättömän huomioinnin osalta haluamme korostaa erityisesti koosteessa mainittua Maantieliikenteen työaikadirektiivin (2002/15/EY, 3 artikla) sääntelyä, jossa asetetaan myös yrittäjäkuljettajille muun muassa työajan kirjanpitovelvoite ja työajat. Itsenäisten kuljetusyrittäjien muuhun työaikaan kuin ajoaikaan kohdistuva sääntely on karkea poikkeus yrittämisen vapaudesta. Muilla toimialoilla tällaista sääntelyä ei tunneta. Direktiivin tavoitteet kyettäisiin toteuttamaan EU:n ajo- ja lepoaikasääntelyllä.

Direktiivi raskaan kaluston kuljettajien ammattipätevyydestä ja ajokorttidirektiivi

Kuten muistion liitteessä on todettu, direktiivi raskaan kaluston kuljettajien ammattipätevyydestä (2003/59/EY) ja ajokorttidirektiivi (2006/126/EY) aiheuttavat edelleen osin toisiinsa nähden ristiriitaisten ikä- ja ammattipätevyysvaatimuksien vuoksi raskaan kaluston kuljettajapulaa erityisesti sellaisessa maatalous- tai muussa yritystoiminnassa, jossa tehdään lyhyitä kuljetuksia raskailla ajoneuvoilla. Direktiivin uudistuksessa tulee pyrkiä edellinen huomioiden tarkoituksenmukaiseen sääntelyyn.

Työaikadirektiivi

Hallinnolliseen taakkaan liittyvän tarkastelun osalta pk-yritysten näkökulmasta käynnissä olevaan työaikadirektiivin kokonaistarkasteluun liittyy monia työnantajayrityksellä tärkeitä kysymyksiä. On tärkeää, ettei direktiivin uudistustyön yhteydessä lisätä yritysten velvoitteita, yrityksille aiheutuvia kustannuksia tai hallinnollista taakkaa ja tätä kautta lisätä työllistämisen kynnystä.

EU:n tietosuoja-asetus

Koosteessa todetun tavoin, EU:n tietosuojasääntelyn yhdenmukaistaminen on tärkeä ja kannatettava tavoite. Ehdotuksessa yleiseksi tietosuoja-asetukseksi tavoite hallinnollisen taakan vähentämiseksi ei kuitenkaan näyttäisi toteutuvan. Ehdotus sisältää useita uusia velvollisuuksia ja tehtäviä rekisterinpitäjille (esimerkiksi viranomaisrekisterit ja yritysten asiakasrekisterit). On selvää, että yrityksille tulee aiheutumaan kustannuksia asetuksen sisältämien velvoitteiden noudattamisesta. Vaikuttamistyötä on siis ehdottomasti jatkettava, jotta uudistuksen taloudelliset vaikutukset ja hallinnollinen taakka eivät kasva liian suuriksi.

Liikesalaisuusdirektiivi

Muistion liitteenä olevassa koosteessa on jätetty mainitsematta Euroopan parlamentissa käsittelyssä oleva komission ehdotus direktiiviksi liikesalaisuuksien suojasta (COM (2013) 813 lopullinen). Liikesalaisuudet ja niiden riittävä suoja ovat olennaisen tärkeitä sisämarkkinoilla toimiville yrityksille. SY:n näkemyksen mukaan tavoite kehittää liikesalaisuuksien suojaa EU:n alueella on kannatettava. Liikesalaisuudet ovat erityisen tärkeitä pk-yrityksille ja uusille yrityksille, koska näillä ei ole useinkaan asianmukaista teollis- ja tekijänoikeudellista suojaa innovaatioilleen. Ehdotettava direktiivi ei kuitenkaan neuvoston yleisnäkemyksen mukaisessa muodossa välttämättä lainkaan paranna liikesalaisuuksien suojaa Suomessa, päinvastoin. Mikäli direktiivi olisi luonteeltaan selvästi minimidirektiivi, direktiiviehdotuksen suomalaista suojaa kaventavat ongelmat ja tulkinnanvaraisuudet olisivat voitettavissa. Minimisääntelyn luonteen varmistamisen tulisikin olla Suomen ensisijainen tavoite direktiiviä koskevissa neuvotteluissa. Jos Suomi voisi pitää kansallisesti voimassa pidemmälle menevää liikesalaisuuksien suojaa, direktiivin tarkoitus liikesalaisuuksien paremmasta suojasta unionissa voisi toteutua myös Suomen näkökulmasta.

Kunnioittavasti,

Suomen Yrittäjät

Atte Rytkönen
Lainsäädäntöasioiden päällikkö